

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 201/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

393/2010. (VIII. 25.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. május 14-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. augusztus 25-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2010. május 14-én elektronikus formában előterjesztett, majd 2010. május 31-én kelt levelével írásban is megerősített panasza szerint az ellene folyó büntetőeljárás kapcsán több sérelem érte.

2010. május 13-án tartott gyanúsított kihallgatásán az eljáró rendőr nem tudott arról tájékoztatást adni, hogy milyen feltételek mellett és milyen módon van lehetősége az egyébként személyes költségmentességre jogosult panaszosnak kirendelt védőt kérni, így végül lemondott e jogáról.

Sérelmezi, hogy az eljárás során nem kapott felvilágosítást panasztételi jogáról, nem tájékoztatták a Testület létezéséről.

A kihallgatáson az eljáró rendőr rákiabált, hogy ne jegyzeteljen, mert úgyis megkapja később a jegyzőkönyvet, de végül a panaszos nem kapott semmilyen iratot. Ezért a panaszos május 14-én bement a rendőrkapitányságra, hogy betekinthessen az iratokba, a portán szolgálatot teljesítő őr azonban kijelentette, hogy nincs joga betekinteni az ügy irataiba, majd csak az ügy

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

lezárultával. A portán szolgálatot teljesítő személy végül lehívta az ügyben eljáró vizsgálót, aki megígérte a panaszosnak, hogy átadja neki a jegyzőkönyv másolatát, de egy óra elteltével sem jelent meg, ezért a panaszos távozott.

A panaszos sérelmezi továbbá, hogy amikor – az eljárás egy korábbi szakaszában – tanúként meghallgatására sor került, a portán lévő rendőr elvette a személyi igazolványát, és amikor ő ezt szóvá tette az ügy előadójának, az azt a tájékoztatást adta, hogy ez teljesen jogszerű, mindig így járnak el, noha sem azelőtt, sem azután nem volt erre példa.

Sérelmezi a panaszos azt is, hogy ez alkalommal rá és egy másik személyre is megalázó módon folytatták le a meghallgatást, ugyanis a panaszosnak végig kellett hallgatnia a másik személy megerőszakolásának történetét, míg ennek a személynek azt, hogy hogyan támadtak a panaszosra az egyik bevásárlóközpont biztonsági őrrei.

A panaszos mindezekén túl előadta, hogy véletlenül átvett egy idézést, ami [...] részére szólt, noha a feleségét [...] hívják. Amikor ezt jelezte az ügye előadójának, a rendőr azt mondta a panaszosnak, hogy függetlenül attól, hogy az idézés nem arra a névre szól, amelyet a panaszos felesége használ, annak címzettje a panaszos felesége, és az előadó elővezetett, ha nem jelenik meg az idézésre.

A panaszos azt is sérelmezte, hogy olyan időpontra kapott idézést a „rabosításra”, amelyik neki nem felel meg (mivel aznap kellene kezdenie az új munkahelyén, amelyet hosszú keresés után talált), és hiába kért másik időpontot (megjelölve a lehetséges napokat), az előadó nem volt hajlandó változtatni a rabosítás időpontján.

II.

A rendőrség a Testület kérésére az alábbi dokumentumokat küldte meg:

1) A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének [...] számú tájékoztató levelében leírtak szerint a Gödöllői Rendőrkapitányság a panaszlevelet megküldte a Gödöllői Városi Ügyészségnek, amely válaszában arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy az ügy előadójának magatartása nem tartozik a hatáskörükbe.

2) [...] számú jelentése szerint az ügyben eljáró r. zászlós 2010. április 1-je óta dolgozik a Gödöllői rendőrkapitányságon. A panaszos gyanúsított kihallgatására 2010. május 13-án került sor, garázdaság vétségének megalapozott gyanúja miatt. A kihallgatás a büntetőeljárás szabályainak betartása mellett folyt le, a panaszos jogaira és kötelességeire történő figyelmeztetést követően a gyanúsítás ismertetése megtörtént. Arra a figyelmeztetésre, hogy joga van ügyvédhez, a panaszos azt nyilatkozta, hogy „nem kívánok védőt megbízni”.

A gyanúsítás során a panaszos egy füzetbe jegyzetelt. Ekkor a r. zászlós felhívta a figyelmét, hogy figyeljen oda, mert a gyanúsítás felolvasását követően joga van panasszal élni a gyanúsítás ellen. A panaszos a r. zászlós figyelmeztetése ellenére tovább folytatta a jegyzetelést, „úgy viselkedett, mint akit nem érdekel”, amit közölnek vele. Ekkor a r. zászlós ismételt felszólította, hogy figyeljen oda, majd tájékoztatta, hogy a jegyzőkönyvből másolatot kérhet, ezért az elhangzottak jegyzetelése felesleges. A későbbiek során a panaszos e lehetőséggel nem élt. A gyanúsítás ellen panasszal élt, amit a Gödöllői Városi Ügyészség elutasított.

A panaszos a kihallgatás során végig feszülten viselkedett, és felháborodott hangnemben többször kioktató kijelentéseket tett az eljárással kapcsolatban. Ezt követően 2010. május 14-én az objektumőr telefonon tájékoztatta a r. zászlóst, hogy a kapuban keresi a panaszos. A r. zászlós tájékoztatta az objektumőrt, hogy azonnal lemegy. A panaszos azért jelent meg, hogy a kihallgatásáról készült jegyzőkönyvről másolatot kérjen, illetve az iratokba betekintsen. A r. zászlós tájékoztatta, hogy az iratokba az eljárás végén, az iratismertetéskor jogosult betekinteni, illetve a gyanúsított kihallgatás jegyzőkönyvének másolatát átadja neki, de előbb várnia kell, mert éppen kihallgatást folytat. A r. zászlós megjegyzi, hogy a panaszos nem volt idézve aznapra, illetve megjelenését a r. zászlóssal előzetesen nem egyeztette. Ezt követően a r. zászlós folytatta a megkezdett kihallgatást, és közben tájékoztatta az objektumőrt, hogy a panaszos távozott, nem volt hajlandó tovább várni.

A r. zászlós két szembesítést és egy gyanúsított kihallgatást folytatott le a panaszossal szemben, ezek során egy alkalommal került sor arra, hogy az irodában párhuzamosan más kihallgatás is folyt, amit egy másik rendőr folytatott le egy másik büntetőügyben. A r. zászlós megjegyzi, hogy a Gödöllői Rendőrkapitányságon kétszemélyes irodák vannak, külön kihallgató helyiség nincsen, így többször előfordul, hogy nem összefüggő és nem kiemelt ügyekben párhuzamosan folynak a kihallgatások.

A személyi igazolvány elvételével kapcsolatban tájékoztatta a panaszost, hogy az Objektumőri utasítás tartalmazza az ezzel kapcsolatos szabályokat, az utasítás azonban belső utasítás, kívülálló személy részére nem kiadható.

A panaszos feleségének idézése kapcsán a r. zászlós leírta, hogy az ügyben szükségessé vált a panaszos feleségének tanúként való meghallgatása, erre azonban mindeddig nem kerülhetett sor, ugyanis a szabályszerű idézések ellenére nem jelent meg, a kihallgatások alól különféle mondvacsínált eljárási hibákra hivatkozással bújik ki.

3) A r. zászlós szobatársa 2010. június 25-i jelentésében megerősítette a r. zászlós jelentésében leírtakat. Ezek szerint a r. zászlós kétszer is felszólította a panaszost, hogy figyeljen a gyanúsításra, mert ott helyben kell nyilatkoznia, hogy megértette-e azt, és él-e panasszal, valamint mindketten tájékoztatták az iratbetekintés lehetőségéről. A jelentést készítő r. százados is kifejti, hogy a folyamatban lévő büntetőügyek száma nem teszi lehetővé, hogy egy időpontban csak egy nyomozati cselekményt végezzenek, de a személyes adatok nem sérülnek, azok ugyanis nem hangzanak el hangosan, mert az előadó mindenki személyazonosságát a portaszolgálattól átvett igazolvánnyal ellenőrzi, a kihallgatás során pedig egyéb „személyi adatokra” nem kérdeznek rá. A kihallgatás olyan hangerővel folyik, hogy az iroda másik felében zajló eseményeket ne zavarja.

A panaszos szembesítésére 2010. május 4-én 09 óra 25 perctől került sor. Ezt megelőzően a r. százados erőszakos közöszlés büntette miatt folytatott eljárásban szembesítést fogatosított, amivel 10 perc alatt végzett, mivel a gyanúsított megtagadta a részvételét a szembesítésen. A r. zászlós csak ezt követően hozta be a helyiségbe a panaszost, és kezdte meg a szembesítését. A panaszos szembesítése alatt a r. századosnál még a fenti ügy sértettje tartózkodott, aki az eljárás további folytatásáról kért tájékoztatást, közben a r. százados és a r. zászlós is figyelmeztették a panaszost, hogy a saját ügyében folytatott szembesítésre figyeljen oda, mert a másik fél által elmondottakra nyilatkoznia kell. A r. századosnak a sértett távozása után az ügyességgel kellett soron kívül egyeztetnie telefonon arról, hogy a szembesítésről távolmaradó gyanúsított őrizetbe vételére sor kerüljön-e, a panaszos ez alatt az idő alatt sem a saját szembesítésére figyelt, így ismételtén szólni kellett neki. Ezt követően a panaszos május

14-én jelent meg a rendőrkapitányságon, előzetes egyeztetés nélkül, be kívánt tekinteni az iratokba és a jegyzőkönyvről másolatot kér. Kb. negyed óra elteltével a kapuszolgálatról felszóltak telefonon, hogy a panaszos azzal a megjegyzéssel távozott, hogy nem kíván órákig várni. Ez alatt az idő alatt a panaszos ügyének előadója az irodában kihallgatást foganatósított.

4) A Gödöllői Rendőrkapitányság megbízott kiemelt főreferense 2010. július 5-i jelentése szerint az objektumőri feladatokat ellátó személy a rendőrség közalkalmazottjaként teljesít szolgálatot fegyveres biztonsági őr beosztásban. Meghallgatása során elmondta, hogy a panaszos beléptetését a Gödöllői Rendőrkapitányság Vezetőjének 2/2009. (I. 23.) Intézkedése alapján hajtotta végre. Az intézkedés a Gödöllői Rendőrkapitányság épületébe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról rendelkezik.

Az intézkedés alapján kiadott és jóváhagyott órutasítás alapján az objektumőr a kapitányság épületébe érkező személyeket felszólítja személyazonosságuk igazolására, majd értesíti a fogadó, ügyben eljáró személyt, az érkezőt pedig felszólítja, hogy a fogadó személy megérkezéséig az ügyfélváróban várakozzon. Objektumvédelmi szempontok alapján szóbeli utasítás került kiadásra arra vonatkozóan, hogy az objektumőr a belépni szándékozó személyek személyazonosító iratát a fogadó személy érkezéséig tartsa magánál. Az épületbe belépő személyek mozgása ennek révén könnyebben nyomon követhető.

Az objektumőr a panaszossal nem folytatott olyan jellegű beszélgetést, amely a panaszos ügyével kapcsolatos jogi kérdésekre terjedt ki, tekintettel arra, hogy az objektumőr ilyen mélységű jogi ismeretekkel nem rendelkezik. Az ügy előadóját viszont azonnal értesítette a panaszos érkezéséről.

5) A Testület munkatársa 2010. augusztus 2-án telefonon megkereste a Gödöllői Városi Ügyészséget, ahol azt a tájékoztatást kapta, hogy a panasznak a kihallgatást végző rendőr magatartásával (hangnemével) és a kihallgatás körülményeivel (kívülálló személy jelenléte) kapcsolatos részeit az ügyészség nem vizsgálja.

III.

A vizsgált rendőri intézkedések érintették a panaszos panaszjogát, a jogorvoslathoz, illetve az emberi méltósághoz fűződő alapvető jogát.

1) A Testületnek elsőként azt kellett értékelnie, hogy a panaszolt intézkedések, illetve eljárási cselekmények közül melyek vizsgálatára van hatásköre.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag-jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Ugyanakkor a Testület vizsgálódási körébe vonja az Rtv. IV. Fejezetében található, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán azokat a rendőri tevékenységeket is, amelyeket az Rtv. V. és VI. fejezete nem nevesít, de amelynek vonatkozásában a IV. Fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell. Erre az Rtv. IV. Fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely kimondja, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A Testület gyakorlata szerint ezen általános jellegű rendőri kötelezettség megsértése esetén jogosult eljárni abban az esetben is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. Fejezetében felsorolt rendelkezések alkalmazásával, hanem más – az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó – jogi norma érvényesülésével függ össze. Így az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válnak olyan rendőrségi tevékenységek is, amelyeket a rendőrségi törvényen kívüli, más jogszabályok által rögzített eljárási szabályok – jelen esetben a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. Törvény (a továbbiakban: Be.) – alapján végeznek, minthogy azokat a szolgálati feladatokat is a törvényes előírásoknak megfelelően kell ellátni. A Testület a hatáskörére vonatkozó, kiterjesztő jellegű értelmezésének ugyanakkor korlátot szab, hogy a nem rendészeti hatáskörben, hanem egyéb eljárások keretében tanúsított rendőri intézkedést vagy annak elmulasztását csak abban az esetben vizsgálja, amikor az Rtv.-n kívüli, más jogszabályok nem biztosítanak speciális jogorvoslati lehetőséget.

A panaszos beadványában – többek között – egy büntetőeljárás során előbb tanúként, majd gyanúsítottként való meghallgatásának körülményeit, az előadó magatartását, illetve a részére adott megfelelő tájékoztatás hiányát sérelmezte. A Testületnek főszabály szerint nem áll módjában a büntetőeljárás során történetekkel kapcsolatban vizsgálatot indítania, tekintettel arra, hogy a Be. 195-196. §-ai lehetőséget biztosítanak arra, hogy akire nézve az ügyészség vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz, továbbá akit a nyomozó hatóság intézkedése vagy annak elmulasztása érint, panasszal élhessen, amelyet az ügyész vagy (amennyiben a panasz az ügyész tevékenységével kapcsolatos) a felettes ügyész bírál el.

Mindezek alapján a Testület kizárólag azokat a – büntetőeljárás keretében tett, illetve megvalósult – intézkedéseket, mulasztásokat, magatartásokat vizsgálja, amelyekre a Be. fenti rendelkezései nem biztosítanak megfelelő jogorvoslatot.

A Testület mindezek alapján hatáskör hiányában nem vizsgálhatja a panasznak (i) a védelemhez való jogra vonatkozó tájékoztatás elégtelenségét, (ii) a jegyzőkönyvezés mikéntjét, (iii) az iratbetekintés és az iratmásolat megfelelő biztosításának elmaradását, valamint (iv) a „rabosítás” időpontjának meghatározását érintő részeit.

Szintén nem vizsgálhatja a Testület a panaszos feleségének küldött idézéssel kapcsolatos sérelmeket egyrészt azért, mert a Be. szerinti panaszjog hatálya alá tartoznak az idézéssel kapcsolatos intézkedések is, másrészt azért, mert a panasz ezen részei a panaszos feleségét érintik, márpedig az Rtv. 92. § (1) értelmében az ő nevében a panaszos csak erre irányuló meghatalmazással nyújthatott volna be a Testülethez joghatályos panaszt (panaszt ugyanis csak az terjeszthet elő, akinek a rendőri intézkedés alapvető jogát sértette, és ez a személy e panaszok vonatkozásában a panaszos felesége volt).

Ezen utóbbi okból nem vizsgálhatja a Testület azt a hangnemet sem, amelyet a panaszos ügyének előadója a panaszos állítása szerint a panaszos feleségével szemben használt, amikor telefonon egyeztettek a kihallgatás időpontjáról.

Lehetősége van azonban a Testületnek vizsgálni az egyéb panaszolt magatartásokat, mulasztásokat az alábbiak szerint.

Az ügyészégi gyakorlat nem egyértelmű abban a kérdésben, hogy a büntetőeljárás során tanúsított valamennyi rendőri magatartás vizsgálható-e a Be. szerinti panasz alapján (amennyiben így lenne, úgy az a – fenti okfejtésnek megfelelően – kizárná a Testület hatáskörét), jelen ügyben azonban maga az ügyészség rögzítette, hogy a panaszos panaszának egyes részeit (kihallgatást végző személy által használt hangnem, kihallgatás tárgyi körülményei) hatáskör hiányában nem kívánja vizsgálni, így azokkal kapcsolatban a Testület hatásköre egyértelműen megállapítható.

2) A panaszos azon állítása tekintetében, mely szerint a r. zászlós a kihallgatás során rákiabált a panaszosra, hogy ne írja le az elhangzottakat, a Testület nem tudta a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogának sérelmét megállapítani. A rendőri jelentésben ugyanis mind a r. zászlós, mind pedig a vele egy helyiségben tartózkodó r. százados annyit írnak le, hogy figyelmeztették a panaszost, hogy a gyanúsításra figyeljen, mert nyilatkoznia kell, hogy megértette-e azt és hogy akar-e panasszal élni ellene. A vizsgáló – jelentése szerint – azt is jelezte a panaszosnak, hogy felesleges jegyzetelnie, mert a jegyzőkönyvből másolatot kérhet. A rendőrök állítása szerint éppen a panaszos volt az, aki többször felháborodott, kioktató hangnemet használt a kihallgatás során. Az ellentmondás feloldása a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt lehetséges, így a Testület a kérdésben nem tudott megnyugtató módon állást foglalni, ezért alapjogsérelmet nem tudott megállapítani.

3) Azzal kapcsolatban, hogy a panaszos kihallgatását egy másik ügy sértettjének jelenlétében folytatták le, a Testület álláspontja a következő.

Mivel a Testület vizsgálata során kiderült, 2010. május 4-én történt, hogy a panaszos szembesítését úgy fogantatosították, hogy közben egy másik személy is jelen volt, a Testületnek meg kellett vizsgálnia azt is, hogy a panasz e körben nem elkészt-e, amivel összefüggésben áll a panaszjogról való tájékoztatás kérdése is (mely tájékoztatás elmaradását a panaszos szintén sérelmezte).

Az Rtv. 93. § (1) bekezdése szerint a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni. Ugyanakkor nem érheti hátrány a panaszost abból a rendőri mulasztásból kifolyólag, hogy nem tájékoztatták a Testülethez való fordulás lehetőségéről. Erre való hivatkozással a Testület a panaszjogról való tájékoztatás elmaradása esetén a nyolc napos határidőt a panaszosnak Testületről való tudomásszerzésétől számítja.

Jelen esetben a rendőri jelentések alapján megállapítható, hogy nem került sor a panaszos Rtv. szerinti panaszjogáról való kioktatására, ezt az érintett jelentések sem cáfolják.

A Testület a tájékoztatás elmaradását két körben értékelte. Egyfelől megállapította, hogy a Testület eljárására vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége a panaszos ügyében – büntetőeljárás keretében – eljáró vizsgálónak nem volt, mivel az Rtv. 20. § (2) bekezdése e kötelezettséget csak az Rtv. V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően írja elő, jelen esetben ilyen intézkedésre, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásra azonban nem került sor, így rendőri jogsértés nem volt megállapítható.

Másfelől azonban a Testület elfogadta igazolási okként, hogy a panaszos a Testület létezéséről csak később szerzett tudomást az alábbiak miatt.

Az 1) pontban kifejtettekből kiderül, hogy az ügyészségi gyakorlat sem egyértelmű abban a tekintetben, hogy minden, a büntetőeljárás során kifejtett rendőri tevékenység vizsgálható-e a Be. 195-196. §-a alapján. Jelen ügyben az ügyészség azt az álláspontot foglalta el, hogy nincsen hatásköre többek között éppen annak vizsgálatára, hogy sértette-e a panaszos jogait a más eljárás szereplőjének jelenlétében foganatosított kihallgatása. Amennyiben megszilárdul az az ügyészségi gyakorlat, hogy egyes, a büntetőeljárás keretében foganatosított rendőri magatartásokkal kapcsolatos panasz a „rendőrségi panaszeljárásra” tartozik, úgy az erről való tájékoztatási kötelezettség előírásának hiánya jelentős problémaként fog megjelenni, mivel az érintettek jelentős része nem fog megfelelően tudomást szerezni róla, hogy egy másik típusú eljárásban szerezhette jogorvoslatot a büntetőeljárás keretében bekövetkezett sérelmére.

A Testület úgy vélte, nem volna méltányos, ha a panaszos ennek – az eljáró hatóságoknak is fejtörést okozó – szabályozatlanságnak a következtében kerülne olyan helyzetbe, hogy panaszát hatáskör és/vagy elkészttség okán egyik szóba jöhető szerv se bírálja el, ezért úgy döntött, hogy a panaszosnak a Testületről való tudomásszerzésére vonatkozó igazolási kérelmét elfogadja, és a panasz ezen részét is érdemben vizsgálja.

Ezen túlmenően a Testület egyeztetést kezdeményez az ügyészséggel a koherens hatáskörmegosztás kialakítása érdekében.

A rendőri jelentések a panaszos azon állítását, hogy egy másik ügy szereplőjének jelenlétében foganatosították a szembesítését, megerősítik, de a probléma okaként arra hivatkoznak, hogy a Gödöllői Rendőrkapitányságon csak két kihallgató helyiség van, és a bűnügyek magas száma nem teszi lehetővé, hogy a kihallgatók felváltva használják ezeket a helyiségeket, így előfordulhat, hogy egyszerre két személy kihallgatása folyik, ugyanakkor erre való tekintettel a kihallgatás olyan hangerővel folyik, hogy az iroda másik felében zajló eseményeket ne zavarja. A rendőrök egybehangzóan állítják azt is, hogy a panaszos kihallgatása során nem szembesítését végző rendőrré, illetve a szembesítésen elhangzottakra figyelt, hanem a másik ügy sértettjére, aki az ügyében eljáró rendőrnővel folytatott beszélgetést.

A panaszos ügyében eljáró vizsgáló szobatársa jelentésében arra hivatkozik, hogy az egy helyiségben párhuzamosan folytatott kihallgatással a személyes adatok nem sérülnek, azok ugyanis nem hangzanak el hangosan, mert az előadó mindenki személyazonosságát a portaszolgálatától átvett igazolvánnyal ellenőrzi, a kihallgatás során pedig egyéb „személyi adatokra” nem kérdeznek rá.

A Testület ezt a gyakorlatot súlyosan aggályosnak tartja. Mindenekelőtt annak leszögezése szükséges, hogy személyes adatnak nem csak azok az adatok minősülnek, amelyeket a kihallgatás kezdetén a tanútól, vagy terheltől a Be. értelmében meg kell kérdezni, hanem mindazok az adatok, amelyek a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. §-ában foglalt „személyes adat” meghatározásnak megfelelnek. Eszerint személyes adat „bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.”

A személyes adatokon belüli további csoportot képeznek a fokozott védelemre szoruló „különleges adatok”, amelyeknek egyik csoportja a „bűnügyi személyes adat”. Bűnügyi személyes adatnak minősül az Avtv. 2. § 3. pontja szerint a büntetőeljárás során a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetőleg a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható személyes adat.

Nyilvánvaló, hogy e definíció alapján minden, amit egy személy a büntetőeljárásban elmond, a személyes adatának, mégpedig különleges – bűnügyi személyes – adatának minősül.

Többek között ez indokolja, hogy a Be. rendkívül szigorúan szabályozza, hogy a nyomozás során kik lehetnek jelen az egyes eljárási cselekményeken, illetve hogy az ezekről készült jegyzőkönyveket ki ismerhetik meg.

Egyértelmű, hogy amennyiben – munkaszervezési vagy bármilyen egyéb más okból – olyan személyek is megismerhetik egy adott személynek egy büntetőügy nyomozati szakában tett vallomását, akiket arra a törvény nem jogosít fel, sérül az érintett személyes adatok védelméhez fűződő joga.

Az sem vitatható, hogy a rendőrség felelőssége – pozitív intézményvédelmi kötelezettsége – annak biztosítása, hogy eljárása során illetéktelenek számára az ilyen jellegű adatok ne váljanak hozzáférhetővé. Abból a szempontból, hogy ezt a pozitív kötelezettséget a rendőrség megszegte-e, nincs jelentősége annak, hogy a panaszossal egy időben kihallgatott személy ténylegesen megszerezte-e ezeket az adatokat, azaz hallotta-e a panaszos vallomását. A rendőrség megsértette a panaszos azon jogát, hogy alapvető jogosultságát az ügyében eljáró állami szerv megfelelő védelemben részesítse. A rendőrség megsértette azon intézményvédelmi kötelezettségét, amely az Rtv. 2. §-ában fejeződik ki: a rendőrség tiszteletben tartja és **védelmezi** az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

E mulasztás kimentésére az objektív körülményekre való hivatkozás nem elégséges. A Testület utal a 304/2009. (X. 14.) számú állásfoglalásában kifejtette álláspontjára – amelyet az országos rendőrfőkapitány [...] számú határozatában osztott –, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. Ez legfeljebb az rendőrök egyéni felelősségének mérlegelésekor értékelhető, abból a szempontból, hogy az állampolgár oldalán megvalósult-e az alapjogsérelem, vagy sem (jelen esetben igen), nem jöhet számításba.

A Testület erre való hivatkozással megállapította a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának súlyos fokú sérelmét.

4) A rendőrkapitányságon szolgálatot teljesítő őr azon magatartásával kapcsolatban, miszerint elvette a panaszos személyi igazolványát arra az időtartamra, amíg ő az épületben tartózkodott, a Testület álláspontja a következő.

A Testületnek mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a rendőrség közalkalmazottjaként szolgálatot teljesítő objektumőr eljárását vizsgálhatja-e. A testület erre a kérdésre igenlő választ adott az alábbiak alapján.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése a törvény IV., V. és VI. fejezetében szabályozott rendőri tevékenység vizsgálatára jogosítja fel a Testületet, nem specifikálva, hogy „rendőri”

tevékenység alatt csak a rendőrségnél hivatásos állományban szolgálatot teljesítő személyek magatartását érti, vagy azokét is, akik a rendőrségnél más jogviszonyban – jelen esetben közalkalmazottként – látnak el valamilyen funkciót.

A kérdéses ügyben közalkalmazott látott el olyan – objektumőri – feladatot, amelyet több rendőri szervnél a hivatásos állomány tagjai végeznek. Amennyiben a Testület azt az álláspontot foglalná el, hogy emiatt jelen ügyben nem vizsgálja a beléptetés körülményeit, olyan helyzet kialakulásához járulna hozzá, amelyben teljesen azonos helyzetben lévő (egy rendőrségi épületbe való belépésük kapcsán sérelmet elszenvedett) panaszosok között lenne jelentős különbséget olyan szempont alapján, amely a panasz érdemét tekintve nem bír jelentőséggel.

Ehhez adódik, hogy az objektumőr eljárásának alapját a Gödöllői Rendőrkapitányság Vezetőjének a Gödöllői Rendőrkapitányság épületébe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról rendelkező 2/2009. (I. 23.) Intézkedése képezte, az objektumőr tehát egy, a panaszosra kötelezettséget keletkeztető – de egyébként belső, csak a rendőrség állományába tartozó személyek számára megismerhető – rendőrségi normát hajtott végre.

A Testület a fenti érvek alapján vizsgálatának körébe vonta a személyi igazolvány visszatartásával kapcsolatos panaszt.

Az elsődleges kérdés, hogy a rendőrkapitányság épületébe való beléptetés kapcsán van-e jogalapja a személyazonosság ellenőrzésének.

Az Rtv. 46. § (3) bekezdése értelmében a rendőrség a védett középületek és az abban tartózkodók biztonsága érdekében a be- és kilépésre az ott elhelyezett szerv vezetőjével egyetértésben szabályokat állapíthat meg. A védett középületnek nincsen törvényi meghatározása, ugyanakkor az állam működése, illetőleg a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmények köréről szóló 24/1997. (III. 26.) BM rendelet 1. §-a az állam működése szempontjából kiemelten fontos létesítménynek minősíti a rendőrségi épületeket.

A rendőrségi épületek vonatkozásában a Magyar Köztársaság Rendőrsége nyílt épületeibe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról szóló 48/2008. (OT 28.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) ír elő beléptetési szabályokat.

Az ORFK Utasítás 2. pontja értelmében az épületekbe fő szabályként csak a jogosultságot igazoló okmánnal (igazolvánnyal), illetve külön (szóbeli vagy írásbeli) engedéllyel lehet be- és kilépni. A 17. pont szerint a mentességet nem élvező személy olyan ügyben, amelyben érintett vagy képviselőként jár el, az eljáró szerv ügyfélfogadási, hivatali helyiségébe – az ügyfélfogadási idő, illetve a hivatali munkaidő alatt – a jogcím megjelölésével léphetnek be. Részükre egyedi azonosítóval ellátott eszközt vagy beléptető igazolványt kell átadni, illetőleg e személyeket a szerv vezetőjének engedélyével a megjelölt helyiségbe kell kísérni vagy útbaigazítani. Kilépéskor a beléptetéskor használt eszközt vagy igazolványt az objektumőrnek át kell vennie. Az objektumőr a beléptető igazolványok sértetlenségét kézbe véve, szemrevételezéssel ellenőrizheti. A 19. pont úgy rendelkezik, hogy amennyiben a be- vagy kilépni szándékozó személy az utasításban, illetve az ennek végrehajtására kiadott belső normákban meghatározott, a be- és kilépéshez szükséges feltételeknek nem tesz eleget, az objektumőr vagy az ügyeletes köteles az előírások betartására felszólítani, valamint annak teljesítéséig a bevagy kilépés lehetővé tételét megtagadni.

Az ORFK Utasítás 30. pontja felhatalmazza és kötelezi az objektumparancsnokokat arra, hogy gondoskodjanak az utasításban foglalt elvek alapján – a helyi sajátosságokra tekintettel – az őrutasítások, valamint a be- és kiléptetésre vonatkozó szabályok átdolgozására, illetve kidolgozására.

A Testület által megkapott rendőrségi jelentés szerint a panaszos személyi igazolványának visszatartása a Gödöllői Rendőrkapitányság vezetőjének vonatkozó intézkedéséhez fűződő szóbeli utasítás alapján került sor, amely szóbeli utasítás indoka az volt, hogy így a belépő személyek mozgása az épületen belül jobban nyomon követhető.

A szabályozás áttekintése után megállapítható, hogy a beléptetés vonatkozásában fennálló helyzet eleve aggályos, mivel az Avtv. 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat – így a személyazonosító okmányban szereplő személyes adat is – akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

Tekintettel arra, hogy a panaszban foglalthoz hasonló helyzetekben a hozzájárulás önkéntessége nem jön szóba (mivel közhatalmi jogosítvánnyal – a belépés megtagadásának lehetőségével – felruházott személy „igazoltat” és mivel az igazolás megtagadásának eredményeként az érintett célját nem tudja megvalósítani, illetve nem tud – pl. az idézésre való megjelenésre irányuló – kötelezettségének eleget tenni), az ilyen jellegű adatkezelés csak törvényi rendelkezés esetén lehet jogszerű. Az Avtv. rendkívül szigorú szabálya még a törvényi felhatalmazás alapján alkotott rendeletben sem teszi lehetővé az adatkezelés előírását (kivéve az önkormányzati rendeleteket), tehát az a norma-láncolat, amely jelen esetben megalapozza az adatkezelést (az Rtv. felhatalmazása alapján alkotott BM rendelet, egy ehhez kapcsolódó ORFK utasítás, és egy ennek alapján alkotott – ráadásul az érintettek számára meg sem ismerhető – kapitányi intézkedés) bizonyosan nem felel meg az Avtv.-ben megkövetelt feltételrendszernek.

Megállapítható tehát, hogy – bár a rendőrség épületébe való belépéshez az azonosítás megkövetelése a Testület álláspontja szerint is legitim igény – a hatályos szabályozás alapján az igazolvány átadásának megkövetelése sem volt jogszerű.

Ennek fényében aggálytalanul megállapítható, hogy az ORFK Utasításban és a gödöllői kapitány intézkedésében sem szereplő – csupán egy szóbeli utasításban megfogalmazott – **rendelkezés, amelynek alapján a panaszos csak ügye előadójának érkezése után kaphatta vissza a személyi igazolványát, sértette a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogát.**

A rendőrségi épületek beléptetésével kapcsolatos – a fentiekben részletesen kifejtett – szabályozási hiányossággal kapcsolatban a testület fel kívánja hívni mind az ORFK, mind a jogalkotó figyelmét, hogy az Avtv. rendelkezéseinek csak az felel meg, ha törvény hatalmazza fel a rendőrség részéről eljáró személyeket (ide értve az egyébként igazoltatásra nem jogosult közalkalmazottakat), hogy a belépni kívánók személyes adatait megismerjék.

A Testület mindezek alapján állásfoglalását a helyzet rendezése érdekében tájékoztatásul megküldi a Belügyminiszternek, illetve az Adatvédelmi biztosnak is.

IV.

A panasz azon részével kapcsolatban, mely szerint az eljáró r. zászlós kiabált volna a panaszossal, a Testület az emberi méltósághoz való jog sérelmét nem tudta megállapítani, ugyanakkor a testület megállapította, hogy kihallgatásának körülményei súlyosan sértették a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát. Ugyancsak a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét állapította meg a testület annak kapcsán is, hogy a panaszos személyi igazolványát az objektumőr a vizsgáló megérkezéséig egy szóbeli utasítás alapján visszatartotta. A panasz egyéb részei tekintetében a Testületnek nincsen hatásköre.

A megállapított súlyos alapjogsérelem miatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján döntött, és állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. augusztus 25.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag